

KLÓFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedéséért
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Hus és liszt.

(K. Ö.) Ez a két fogyasztási cikk úgy került egymás mellé, hogy az osztrákok azt mondják, engedje meg a magyar kormány az argentinai hus behozatalát és akkor viszonzásul az osztrák kormány fogja a magyar liszt Ausztriába való bevitelét megkönnyíteni. Egyes lapok hirdása szerint a magyar kormányban erre meg lenne a hajlandóság és Hieronymi hagyatékából elő is szedtek bizonyos, az engedményekre vonatkozó stipulációkat.

Ismeretes dolog, hogy az argentinai hus nem annyira a fogyasztás megkönnyítése céljából, mint inkább azért kell az osztrákoknak, hogy jövedelmező üzlettel tegyék az Ausztró-Amerikanát, melynek segítségével gyarmatalapításokról álmodoznak. A magyar kormány az agrárközvélemény megnyugtatására azzal védekezett, hogy ő tulajdonképpen sohasem engedte meg az argentinai hus behozatalát. Az osztrákok a kiegyezési szerződés téves magyarázatára támaszkodva önkényl tettek meg. Csinos szerződés! Mindazonáltal az osztrákok továbbra is importálták az argentinai húst. Megunták azonban az örökös reklamációkat és most bizonyos rendszert akarnak az ar-

gentinai hus behozatalában behozni. Azt mondják, mi megkönnyítjük a magyar liszt importját Ausztriába, viszont ti engedjétek meg az argentinai hus behozatalát. Nem tudjuk ugyan, hogy miféle engedményekről van itt szó, hiszen nem is ez a lényeges. A lényeges a dologban az, hogy a közös vámterületen a magyar liszt nem mozoghat azzal a szabadsággal, ami a közös vámterület lényegéből folyik, mert ha igen, akkor nem beszélhetnénk engedményekről és könnyütségek-ről. Tudunk a tiroli gabonavámokról, tudunk azokról a zaklató intézkedésekről, melyekkel az osztrák hatóságok a wieni magyar lisztraktárak helyzetét megnehezíteni törekszik, de azt hittük, hogy ezek rég megszűnt dolog és ime most tudjuk meg, hogy léteznek még mindig olyan könnyütségek, melyeket osztrák részről a magyar lisztnek megadni lehet.

Ami annyit jelent, hogy a magyar lisztet osztrák területen differenciálisan kezelik. Bár vámot nem fizet, az osztrák lisztnek szabadon versenyt még sem csinálhat. Közös vámterületen ez miképpen történhetik, rejtély előttünk. Mi sohasem hallottuk azt, hogy az osztrák iparcikk Magyarországon való forgalmának megszorításban lenne része. Sőt, ha igaz,

létezett bizonyos lojalitási klauzula, mely szerint mi bizonyos iparcikkek előállításáról az osztrák ipar javára teljesen lemondunk.

Vagy van közös vámterület, vagy nincs. Ha van, úgy azzal együtt jár a közös vámterület szellemének és elveinek becsületes keresztül vitele az egész vonalon. Ezzel a szellemmel ellenkezik az, hogy az osztrákok úgy kezeljék a magyar lisztet, akár csak az argentinai húst. A montenegrói szerződéssel ugyanis részt ütöttünk egy fontos állategészségügyi etven. Nem tudni, nem keveredünk-e emiatt maholnap konfliktusba Németországgal. Ami bizonyára csak kedves dolog lenne Ausztriára nézve. Most azután argentinai hussal akarnak ugyancsak részt ütni a kiegyezés világos rendelkezéseiben.

Vagy nincs közös vámterület. Ha nincs, ne beszéljünk róla. De hát kinek kedvesebb a közös vámterület, nekünk, vagy az osztrákoknak?

Azt értem, hogy az osztrák és magyar kormány az argentinai husnak adandó kedvezmény felett tárgyalásokba bocsájtkozik, de azt már nem értem, hogy lehet ezt a dolgot összefüggésbe hozni a magyar liszt ausztriai forgalmával. Ezt a forgalmat a kiegyezés és közös

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tienne.

Senki sem bizott már abban, hogy Tienne a telet megérje; pedig megérte a tavaszt is, sőt a nyár derűs, meleg napjai is életben találtak.

Szóval: Tienne még mindig az élők sorában van, csak az a baja szegénynek, hogy mindennap elfelejt egy-egy nótát.

Nagyon, nagyon gyengül az eze...

Reggelinkint, amikor a levest oda teszik eléje, hiába mondják neki:

— Vigyázz! ... Nagyon forró!

Tienne nem bírja megállni, hogy ne egyen, ha már előtte van az étel. Az első két három kanál levestel rendesen leforrázza a száját; s mégsem tanul belőle. Minduntalan elfelejti, hogy előtte való nap is megégette a nyelvét, vagy a torkát.

Rosszul esik neki, hogy nyolc órától tizenegyig minden nap magára kell maradnia, s hiába mondják neki, hiába biztatják:

— No lám, milyen jó neked. Itt ülsz a székedben, az ablak mellett. Mi kell még egyéb? Innen oda látsz a Szajnára s nézegetheted a jövő-menő hajókat...

Tienne azonban nem marad a szobában, bár rendesen megfogadja s mikor magára marad, fölkel székéről s botjára támaszkodva,

kiegyenesedik, amennyire bír. Majd meg a széke karjába, az asztalra és az ágyba fogódzik, hogy el ne essen. Így vánszorog az ajtóhoz s kinyitja, — de becsukni nem csukja be, mert az már nagy feladat lenne rá nézve.

Végre elbotorkál a lépcsőig, ahonnan még jó félóra van szüksége, míg a földszintre leér. Folyton a lépcső karjába kell kapaszkodnia s mikor már érzi, hogy jól megfogta, csak akkor kezdi mozgatni lábait végtelen vigyázattal és a lehető leglassabb tempóban.

A lépcsőházban megesis vele olykor, hogy nem bír tovább menni s egész szélességében elállja a mások útját. Ő, szegény, mennél hamarabb szeretne ugyan a lépcsőkanyarulatra feljutni, ahol egymást kikerülhetnek, de ereje felmondja a szolgálatot s ilyenkor az utána menőnek néha sokáig kell várakoznia. Mint-hogy pedig mindenki szereti őt, gyakran így vigasztalják meg:

— Ne siessen, hiszen ráér!

Ilyenkor sugárzik az arca örömeiben s az, hogy megszólították, kárpótolja őt minden más bajáért.

Amikor aztán a földszintre ér, a házmester fülkéje felé, igaz, hogy teljesen ki van fáradva de örül, hogy már lejutott. Megkopogtatja a házmester ablakát:

— En vagyok!

Es nevet, mert valóban ő az, még mindig, aki ott van.

A házmesterné is nagyon barátságos hozzá, mert hiszen ő előtte Tienne volt annak a háznak a felügyelője. A jó asszony széket visz neki s Tienne leül a ház elé.

Reggelinkint mindenkinek sok a dolga s nem igen ér rá senki ilyenkor beszélgetni Tienne-nel, aki ilyenformán magára maradt a jó idővel. Néz is szanaszét, mindenfelé s gyönyörködik a jó időben, amely most is olyan jó, mint hajdan volt. A levegő is csak olyan, mint akkor, amikor Tienne még fiatal volt s bár kissé nehezebben lehet neki belélegzeni, azért mégis jut belőle elég. A ház nagy árnyékot vet, a tulsó oldalon a Szajna folyik, a fák zöldelnek, az ég derült.

Tienne örül, hogy mindeddig sikerült megtartani a helyét a világban... de vigyáz is rá... Őrzi erősen. Innen mindent lát. Mindkét kezével botjára támaszkodva, elégedetten nézelődik s csendben, gond nélkül és olyan boldogan, mint az az ő korában lehetséges, éldegél napról-napra. Olykor a nyelvét is künn felejtja a szájából és gyöngéden mozgatja, mintha a szép időt akarná megszoptatni.

Tizenegy óra tájban megpillantotta a leányát, aki már megfőzte az ételt s aki így szólt az édes apjához.

— Hát mégis csak lejöttél?... Ez bolondság tőled, mert megint föl kell menned...!

A leánya is hatvan éves lesz maholnap. Tienne kissé későn házasodott meg: harmincéves korában s meg kellett érnie, hogy jóval

Magyarország legelőcsébb, a modern igényeknek minden tekintetben megfelelő, **amerikai vasredőny, szilárd építkezési**

CIRKUSZ Schmidt M. augusztus elején Nagyváradra érkezik, esténként fél 9 órakor a nagypiac téren nagy előadásokat tart óriási világvárosi műsorral, a melyek minden eddig létezett mutatványt felülmulnak. Vállalatom más utazó cirkusszal össze nem tévesztendő. Jegyek előre válthatók

a Sipos-féle dohánytözsdében, Bémer-tér.

vámterület biztosítja és a forgalomnak korlátlan és szabadnak kell lenni. Ha nem az, az a mi gyengeségünkre vall.

Azok a tüntetések, melyeket most Bécsben az argentinai hus behozatala érdekében rendeznek, minket meg nem téveszthetnek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 28.

Berzeviczy Albert elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést.

Jegyzők: Rudnyánszky György, Szinnyi Merse Félix és Lovász Márton.

Elnök bemutatja a Curia elnökének átiratát, mely szerint Bethlen István gróf, Hegedűs Loránd, Kua Béla és Nagy Emil képviselők mandátumai ellen az erre előirt törvényes határidőn belül újabb megtámadási kérvény nem adatott be és így ezen képviseletet végleg igazoltaknak jelenti.

Bemutatja továbbá gróf Károlyi Mihály, Preszly Elemér, Kobek Kornél és Ostffy Lajos szabadságkérő leveleit és indítványozza, hogy a kért szabadság megadassék. Megjegyzi azonban, hogy Ostffy Lajos kérelmét a Ház már elutasította egy ízben és így ezen újabb kérelem teljesítése nem jogosult.

Benedek János kifogásolja az elnök ezen megjegyzését.

Kun Béla kéri, hogy a kérelmekre az elnök külön-külön tegye fel a kérdést.

Elnök ily értelemben határoz. Jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazás elrendelését kérte a kérelmek felett.

Báth Endre a házszabályokhoz kér szót. Semmi kétség aziránt, hogy obstrukció folyik. (Óriási zaj támadt erre a kijelentésre a jobb-

oldalon.) Mikocsevics Kanut a padot veri. Elnök folyton csenget, de a zajongás néhány percere megakadályozza a tanácskozást.) Miután — ugymond — ezen Ház a precedensekre építi fel irányelveit, nem lehet azt a tételt felállítani, hogy egy képviselő egy ülészakban csak egyszer kérhessen szabadságot. Kéri az elnököt, hogy miután erre a házszabályok külön nem intézkednek, korigálja ily értelemben kijelentését.

Elnök fentartja kijelentését. Miután a házszabályok értelmében egy kérdés felett, egy ülészakon csak egyszer határozhat a Ház, nem tartja teljesíthetőnek Ostffy kérelmét már azért is, mert Ostffy a még le nem járt határidőn belül, amelyre ugyanis a Ház megtagadta már kérelmének teljesítését, újabb szabadságot kért.

Justh Gyula: (Nagy zajban kezd el beszélni.) Helytelennek tartja az elnöki enunciaciót, mert az elnöki kijelentés csak olyan kérvényekre vonatkozhatik, amiket nem a parlament tagjai terjesztenek a Ház elé. Szabadságot joga van kérni egy képviselőnek bármikor, mert távollmaradása csak a Ház engedelmével lehetséges. Nem úgy, mint önkényesen, ahol a pártelnök határozza meg, hogy turnusban melyik képviselő tartozik jelen lenni az üléseken. Törvényellenes dolog az, hogy a képviselő a pártelnöktől kérjen távollmaradásra engedélyt.

Eitner Zsigmond: Hol vannak a turnusból a hiányzók. (Nagy zaj.)

Perczel Dezső közbeszól valamit. (Nagy zaj.)

A baloldalon: Kérjenek szabadságot! (Zaj.)

Kun Béla: Kérjenek szabadságot!

Justh Gyula: Önnek, mint kegydíjas, nincs joga beszélni! (Just ezen kijelentésére óriási lármá támad. A baloldal helyesel, a jobboldalon Mikocsevics Kanut, Kende Péter a padokat verik. Az egész jobboldal zugva zajong: Rendre! Rendre! Elnök folyton csenget, de a rendet nem tudja percekig helyreállítani.)

Elnök a rend helyreállítása után Justhot rendreutasítja. Nincs joga senkinek egy képviselő

incompatibilitásáról vagy kompatibilitásáról kritikát gyakorolni. (Helyeslés jobbról.) A turnus rendszer megállapításától pedig — ugymond — a Ház elnöksége teljesen független. Annyit pedig már most kijelenthet, hogy ezen távollmaradók nem tekintik a Ház engedelmével távollmaradóknak.

Justh Gyula: Megyugszik az elnöki rendreutasításban. Azonban konstatálni kívánja, hogy Perczeltől a mult országgyűlésen az összehívhatatlansági bizottság megállapította jogerős ítélettel, hogy összehívhatatlan és ezt az ítéletet rajta végre is hajtotta.

Felkiáltások balról: Kidobta a képviselőházból. (Nagy zaj.)

Justh Gyula: Végül megállapítani kéri, hogy az a képviselő, kinek például 30 napos szabadság kérelmét a Ház megtagadta, ezen határidő eltelte előtt egy 16 napra esetleg újabb szabadságot kérhessen. Kéri az elnököt, hogy a házszabályokat továbbra is oly pártatlansággal kezelje, mint azt eddig tette.

Elnök kijelenti, hogy a pártatlanságot mindig szem előtt tartotta, de előbbi felfogásához ragaszkodik.

Holló Lajos, **Abrahám** Dezső, **Batthyány** Tivadar gróf felszólalásai után, amely idő alatt részben a baloldal, részben a jobboldal állandóan közbeszólt és zajongott, elnök névszerint utasította rendre gróf Batthyány Pált, Mikocsevics Kanutot, Hajós Kálmánt és Beck Lajost.

Csermák Ernő felszólalása után kijelenti az elnök, hogy azért tette azon kijelentését Ostffy Lajos újabb szabadságkérésére, mert a Ház tekintélyét meg akarta óvni a névességességű, hogy ugyanis ilyen szabadságkérések megtagadása után egy képviselő egy másnapi újból való szabadság kérelemmel illuzóriussá tegye esetleg a Ház tekintélyét. Ő a házszabályok idevonatkozó szakaszait ily értelemben fogja használni és alkalmazni.

Ezután következett a névszerinti szavazás gróf Károlyi Mihály szabadságidő iránti kérelme felett.

fiatalabb felesége meghalt s hogy a leánya pupossá lett.

Ez a szegény leány egy ideig lehordta az ételt az apjának a Szajnapartra. Eléje tett egy kis asztalt s arra tálalta az ebédet. Minthogy azonban a Tienne alsó ajka kissé lecsüngött: az étel egy része, amit a szájába tett, rendesen lefolyt, lehullott az asztalkendőjére, nem kis gaudiumára az arra járóknak, akik néha gúnyos megjegyzéseket is tettek reá.

Azóta Tienne megint csak újra fölvészorong ebédelni tizenegy óra tájban az ötödik emeletre. Ugyanazt a rendszert használja fölmenet, mint lejövet közben: görcsösen belekapaszkodik a lépcső karfájába. A leánya nem egyszer akart már segítségére lenni, karját a karjába fűzve, de Tienne ilyenkor mindig megharagudott rá. Büszke is rá nagyon, hogy a maga erejéből föl tud még menni a lépcsőn.

Mire Tienne a fölfelé utazását bevégezte, megebédelt és újra levánszorgott a ház elé, ahol a székére leülhetett; már két óra felé járt az idő. Attól fogva aztán, egészen hét óráig, meg sem mozdult a helyéről.

O, milyen szép is az idő! Es milyen figyelmesek az emberek az öreg Tienne iránt! Valóban kedves, csendes hely a Szajna partjának ez a kis zuga. Kedvükre játszhatnak itt a gyermekek s nem kell attól tartaniok, hogy elűti őket a kocsis. Föl is használják az alkalmat s labdázni, diabolóznak és crocheteznek. A bátrabbak közül olykor nem egy kérdezi meg az öreget:

— Igaz, hogy maga már százéves?

Tienne ilyenkor különös módon viselkedik és minthogy ezt a nagy előjogát s azzal kiérdemelt felsőbbbségét elveszíteni nem akarja, de meg igazat is akar mondani, így válaszol:

— Igen. En már kilencvenkilenc esztendő vagyok.

Es bár sok szorgalmas és csinos kis leánynak rajta felejtik szemüket a járókelők, de valamennyi gyermek közt mégis csak Tienne-t nézik meg legjobban. Némelyek még körül is kerülnek, csak hogy jobban láthassák. Néha meg is szólítják ilyenformán:

— Nos, öregapó, hogy van?

Tienne azonban nem mer vele beszédbbe elegyedni, mert attól fél, hogy elfelejti, amit mondani akar. Ugy tesz, mintha le akarná venni a sapkáját. Ezzel jelzi ugyanis, hogy megértette őket. Lehet, hogy azért tesz így, mert a keze nagyon messze van a fejétől s ezért is állítja meg utjában. De mindenki látja benne a jóakaratot s megértik azt, hogy üdvözölni kívánja a kérdezősködőket.

Tienne a fejedelme a Szajna kőpartjának. Rendszerint a leánya szokott mellette trónolni, meg olykor a házmesterné, sőt néha egy-két bérlője a háznak. Öröködnék fölötté és szeretettel veszik körül. A szalagáló gyerekektől is akik olykor közel futnak el mellette, megvédi az öreget s vigyáznak rá, hogy meg ne taszítják.

Hajdan, — innen-onnan már vagy husz éve — amikor Tienne még nem volt több nyolcvan esztendősnél, még tréfálkoztak is

vele magas életkora és viruló, egészséges arca láttára, ilyenformán:

— Ej, mi már régen nem találkoztunk. . . . Vajjon mikor vezetted el magnt magát a gyermekertbe? . . .

A leányának azonban nem tettettek az ilyen gúnyolódások s érezte is azokkal, akik öreg édesatyját ilyen módon megtréfálták.

Egyszer, a többi közt, azt újságolták az öregnek, hogy a házukban lakó egyik kedvence, egy kis leánya mellhártya-gyulladásban meghalt. A szegény apó elkezdett reszketni, görcsös zokogásba tört ki, s a leányát hívta. Azt hitték, elment az esze. Összefüggéstelen szavakat hadart összevissza, s így kiáltott föl:

— Ugy-e, nem én? . . . No, mondjátok hát, hogy nem én! . . .

Es mostanában már mindenki tudja, hogy ha meghal is valaki, arról Tienne előtt nem szabad beszélni. Sőt már betegről sem esik szó az ő jelenlétében.

Talán az egész Párisban sincs hozzá fogható érdekes öreg ember; különösen, ha még elél valameddig! Egyszer a leánya nagyon elmélyedt a beszélgetésbe egy gyümölcsös kofával, aki imígyen fejezte be mondókáját:

— Igazán, még élni kellene neki legalább egy esztendeig. Akkor százéves lehetne. Mert csakugyan nagyon szerencsétlen lenne ez a szegény öreg, ha — miután már ily hosszú ideig élt — nem érné meg a századik születésnapját.

Charles Louis Philippe.

KIRÁLY

ÜDÍTŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

↳ ½ liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár. ↳

898 B

A Ház 136 szavazattal 4 ellenében a kért szabadságot megadja.

Ostffy Lajos kérelmét azonban a Ház megtagadja.

Kobek Kornél és **Preszly Elemér** szabadságdíj iránti kérelme tárgyában elrendelt névszerinti szavazást holnapra halasztották.

Következett napirend szerint:

A névszerinti szavazás **Egry Béla** szabadság kérése felett.

A Ház ezen kérelem teljesítését is megtagadta.

Ugyanilyen sorsra jutott **Barcsay Andor** is. Az ő kérését sem teljesítette a Ház.

Elnök: Javaslatoat terjeszt elő, hogy a Ház térjen a napirend tárgyalására.

Apponyi Albert gróf: Határozati javaslatot nyújt be, hogy a képviselőház szeptember 20-ig napolja el üléseit. Javaslatoat a következőkben indokolta:

Szokatlan az, hogy a képviselőház a nyári hőségben üléseket tartson. A képviselőknek nagy része gazda s így azoknak privát érdekük kívánja, hogy ilyenkor a gazdaságukban legyenek. A képviselők egészsége is megkívánja a nyári szünetet. Ily rettenetes hőségben szükség van arra, hogy a szellemi munkával foglalkozó honatyák pihenhessenek.

Felkiáltások a jobboldalon: Szép szellemi munka a névszerinti szavazás és a technikázás!

Apponyi Albert gróf: A kánikulai időszak nem alkalmas arra, hogy a nagyfontosságú véderőjavaslatot ilyenkor vitassák meg. Helytelen parlamenti gyakorlatot folytat a kormány, amikor kényszeríteni akarja a Házat, hogy a nyári hőségben is együtt maradjon. Nagyjelentőségű ügyet tárgyal most a Ház és ilyen időben a komoly vita lehetetlen. A kormány nevétségessé akarja tenni a parlamentet. Ausztriában még nem tárgyalják a véderőjavaslatot s így érthetetlen, hogy miért olyan sürgős ez a magyar kormánynak. Talán különös szolgálatot akar tenni Bécsnek. A véderőjavaslatnak megszakítás nélküli tárgyalása parlamenti erőszak, melyre az ellenzék szintén csak erőszakkal válaszolhat. Kéri a Házat, hogy fogadják el javaslatoat, s az üléseket szeptember 30-ig napolják el. (Eljenzés a baloldalon. Zaj a jobboldalon.)

Felkiáltások a baloldalon: Ne lármazzatok maugókl!

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Apponyi Albert gróf javaslatoat nem fogadja el, mert már igenis volt rá példa, hogy a Ház a legmelegebb nyári időszakban is tanácskozást tartott. Hogy Ausztriában még nem tárgyalják a katonai javaslatoat, az a Reichsrath privát ügye. Az ország érdeke követeli meg, hogy most a Ház együtt maradjon s tovább tárgyalja a véderőjavaslatot. Elhiszi, hogy sokkal kényelmesebb volna a képviselőknek üdülni menni, de ez most addig, míg a javaslatot nem tárgyalják le, lehetetlen. Több ízben tárgyalta már a Ház kánikulában eredményesen.

Barabás Béla: Ez egyszer azonban eredménytelenül fog tárgyalni. (Eljenzés az ellenzéken.)

Gróf **Khuen-Héderváry Károly** miniszterelnök: A hőmérő emelkedése nem lehet befolyással a Ház hazafias kötelességének teljesítésére, mert ha az ország érdeke úgy kívánja, még nagyobb kánikulában is teljesíteni kell a képviselőháznak kötelességét. (Zajos eljenzés a jobboldalon. Hoch! kiáltások az ellenzéken.) Elismeri, hogy a képviselők nagy része gazdálkodással is foglalkozik, de ez nem ok a Ház

elnapolására, mert először a hazának kell szolgálni, csak azután jön a privát egyéni érdek. (Eljenzés a kormánypárton.) A katonai javaslatok megszavazására szüksége van az országnak. Ez az elsőrendű kérdés s csak azután lehet a nyári szünetről beszélni. Ami Apponyi Albert gróf azon kijelentését illeti, hogy a kormány a véderőjavaslat tárgyalásával parlamenti erőszakot követ el; erre meg kell jegyeznie, hogy ez nagyon merész állítás, mert ha erőszakról szó lehet, úgy akkor az ellenzék viselkedéséről kellene beszélni. Kéri a Házat, hogy Apponyi gróf javaslatoat vessék el. (Eljenzés a kormánypártou, zaj az ellenzéken.)

Gróf **Battyány Tivadar:** Magáévá teszi Apponyi Albert gróf indítványát. A miniszterelnöknek rabolistikus elfogása van. (Rendrel Rendrel kiáltják a jobboldalon.)

Elnök: A képviselő urat előbbi kifejezéseért rendutasítom.

Gróf **Bathány Tivadar:** Kéri a Házat, hogy fogadja el Apponyi indítványát, mert a kánikulában képtelenség komolyan tárgyalni a parlamentben.

A Ház Apponyi javaslatoat elvetette.

Az ülés vége egynegyed 3 órakor.

Ugy a kormánypárti, mint az ellenzéki képviselők sűrű hoch! kiáltások mellett vonultak ki a tereméből.

Mészhomokkő téglagyár Nagyváradon.

Fehér téglák készítése.

Rohamosan fejlődő városunknak újabb eseménye van. Egy új gyár kezdte meg ugyanis működését, amilyen csak 4 van eddig az egész országban.

Ez a vasutótól néhány másodpercnnyire a biharpüspöki országúton fekvő »Első Nagyváradai Mészhomokkő Téglyagyár«. *Horváth Lajos*, az építészet terén elismert szakember, most ad ki egy füzetet, amelyben a gyárat, az új téglákat s készitési módjukat alaposan ismerteti. Ebből vesszük ki az alábbiakat.

Általános tudnivalók.

Mintegy két évtizede építkeznek meszhomokkő téglával, főképen Poroszországban nemcsak magán, hanem állami építkezésnél is. A fehér téglá (egyébként bármilyen színben készítik) nemcsak tisztább, a szemnek kellemesebb, hanem nagymértékű vízállóságával és hordképességével az épület tartósságára, szárazságára vonatkozó és sok más előnyös fizikai és kémiai tulajdonságával föltölmulja az ósdi vörös téglát.

Nálunk, Magyarországon már több helyen építettek ilyen téglával. Így a Wekerle (munkás) telepet Budapesten s ezekre a házakra semmi panasz nem hallatszik.

Nem nedvesek, így az ezzel járó betegségek nem lépnek fel a családban. A szoba levegője száraz és tiszta. Féreg ebben a falban nincs. A meszhomokkő téglába a talajnedvesség nem szívódik fel. Míg a vörös téglá hamar felveszi a nedvességet és telíti magát, addig a meszhomokkő téglá nem. Előbbi súlyának 30—35, utóbbi csak 6 százalékával emelkedik a telítésnél. Míg a vörös téglá csak jó időben készíthető, a fehér téglá bármikor s a gyár képes egy nap alatt 25 ezer darabot előállítani s ezt 10 órai szárítás után szállítani.

A gyár leírása.

A műszaki leírás ezen részében a gyár és gépei vannak ismertetve. Erdekes ezt olvasni, de még érdekesebb látni. Szívesen mutatja meg bárkinek az előzékeny művezető s szak-

szertü felvilágosítással szolgál, amint erről a gyár megtekintésekor volt alkalmunk meggyőződni.

E gépek teljesen fölöslegessé teszik az emberi kéz munkáját. A homok beömlésétől a kész téglá kiadásáig mindent gépek végeznek itt milliméter pontossággal. Különösen érdekes a sajtoló gép, amely a szép, sima fehér téglát egy körlapra tolja fel. Az egész gyár lelke egy 90 lóerős Mayer-féle systemju gőzgép. Erdekes a 18 ezer liter űrtartalmu dob, amelyben a kellő arányban kevert mész és homok oltatik.

A meszhomokkő téglá készítése.

Ez nem úgy megy, mint a közönséges vörös tégláé cigány nótá mellett. Ehez már a gépek rugása adja a zenei háttérét. A gépek által homogén, egynemű anyagból van feldolgozva a meszhomokkő téglá milliméter pontossággal. Mindig ugyanazon temperaturán, tisztán készülnek. Az egészen tiszta homokot egy elevator az emeletre szállítja, itt gép megosztálja s azután a finom porrá őrlött mésszel meghatározott kémiai arány szerint keverve a dobba jut, amelyben beoltatik. Innen a dagasztóba s végül a sajtolóba, innen pedig 10 órai száradásra egy nagy gőzkazánba. Ezzel kész.

A meszhomokkő téglá fizikai és kémiai tulajdonságai.

Ezeket részben a budapesti, részben a wieni műegyetemi vizsgálatok állapították meg, részben a helybeli gyárban végzett kísérletek és megfigyelések. Így egy 45 kg meszhomokkő téglá 4 cm. magas vízbe állítva 68, míg ugyanilyen súlyu vörös téglá 1 és fél óra alatt telt meg. Előbbinek súlya vízzel telítve 480 kg., utóbbié 54 kg. lett. A meszhomokkő téglák a fagyást kitűnően állják. A budapesti műegyetem által 25 ízben eszközölt megfagyasztásnál e fehér téglák semminemű észrevehető megváltozást nem mutattak. Szilárdságuk 233—260 kg cm²-enként.

Mindezekből világos, hogy ma már sokkal célszerűbb meszhomokkő téglából építeni. Ott van pl. Budapesten a gr. Károlyi-palota az Irányi-u. és Veress Pálné-utca sarkán, vagy Hausmann építőművész villája Budán a Sváb-hegyen stb. impozáns, erős épületek, amelyek külsőleg is szépen mutatnak.

Nagy megtakarítás az, hogy a téglá fehér, általában a meszhomokkő téglát nem kell kívül vakolni, sőt meszelní sem, hanem öt évenként sósvízzel lemosni.

Ezenkívül felényi idő alatt szárad. Kívánjuk, hogy sikerüljön a gyárnak meghonosítani városunkban és vármegyénkben is ezt a szép és tartós anyagból való építkezést.

Vásárolják a jegybank részvényeit. Az a mozgalom, amely Nagyváradról indult ki, s azt célozza, hogy a magyarországi törvényhatóságok szerezzenek be Osztrák-Magyar Bank részvényeket s ezáltal némi befolyást nyerjenek a jegybank ügyeinek intézésére, ugylátszik, pártolásra talál a törvényhatóságoknál. Legújában Debrecen város közgyűlése határozta el, hogy 20 drb. Osztrák-Magyar Bank részvényt vásárol a házipénztár és 20 darabot a gyámpénztári alap terhére.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

Az építőmunkások sztrájkja.

Nem engedélyezett népgyűlés.

A kőművesek sztrájkja még nem ért véget s most már az ácsok szándékoznak sztrájkba lépni. Munkadíj emelését kérik, s ha nem kapják meg, sztrájkba lépnek.

A kőműves munkások egy része elutazott Nagyváradra; akik pedig itt maradtak, a rendőrség azon intézkedését, amelylyel a Rhédey-kertben a sztrájkanyagát felosztatta, akként ját. szák ki, hogy az Ezredévi Emlék-téren gyülekeznek. Jórésztük a kőművesek mellett dolgozó napszámásokból kerül ki.

A sztrájkolók az Ezredévi Emlék-teret teljesen átalakították sztrájkanyagává. Nemcsak sétálnak és pihennek, hanem a vezetők beszédeket tartanak s kitartásra buzdítják a sztrájkolókat. A megszokott modorban és tónusban tartott beszédek leghűségesebb hallgatója az ott posztpon álló rendőr.

Külföldben, mint értesülünk, a nagyváradi kőműves-sztrájk csak előjátéka egy nagyszabású, országos bérmozgalomnak, amelyben nemcsak az építőmunkások, hanem a többi iparágakhoz tartozó munkások is résztvesznek.

A nagyváradi szociálisták nevében Beck Samu párttitkár és társai bejelentették, hogy július 29-én, ma, szombaton este fél 7 órakor nyilvános népgyűlést szándékoznak tartani a Rhédey-kerti vendéglőben »A mai gazdasági helyzet és a sajtó« napirenddel s erre kérték a rendőrhatalástól az engedély megadását.

Jánossy Gyula alkaptány, mint a távollévő főkapitány helyettese, a népgyűlést nem engedélyezte.

E utasító határozatát azzal indokolja meg, hogy az esti órákban népgyűlés megtartását nem engedélyezi, mert a gyűlés benyulhatna az éjszakába s akkor könnyen veszélyeztethető lenne a közbiztonság. Továbbá vendéglőben nem tartható népgyűlés, mert itt meg van az alkalom arra, hogy valaki magáról megfélekezve, kelletlenül több alkoholt vegyen magához, amiből könnyen zavarok keletkezhetnek. De hisz a vendéglőben úgy sem lérnének a megjelentek s így a Rhédey-kertben foglalnának helyet s a közönséget zavarnák szabad sétájában.

A véghatározatban kijelenti a főkapitány-helyettes, hogy legutóbb is a kőműves sztrájk alkalmából a kőművesek kárt tettek a Rhédey-kert ültetvényeiben.

Azonban hajlandó a főkapitány helyettes a Nagypiac-téren ma délután 5 vagy fél 6 órakor a népgyűlés megtartását engedélyezni, ha azt ma, szombaton délelőtt 10 óráig írásban kérik. Erre a délelőtti bejelentésre azért van szükség, hogy a rendőrfőkapitány-helyettes megtehesse a szükséges intézkedéseket.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol úri szabó cég

Nagyváradi, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

UJDONSÁGOK.

* Mit tárgyal az adókvető bizottság.

A harmadosztályú kereseti adókvető bizottság tegnap a kádár, kárpitos, hentes és mészáros iparosok adóit állapította meg. Ma a kávéház-tulajdonosok, kéményseprők, kerékgyártók és kereskedők adóit állapítja meg.

* **Athely zés.** A m. kir. pénzügyminiszter Barta Endre nagyváradi pénzügyi tanácsost jelen minőségben áthelyezte Budapestre a központi díj- és illeték kiszabási hivatalhoz.

* **Bocskay szobra Kismarján.** Kismarja község képviselőtestülete, mint már írtuk, elhatározta, hogy Bocskay fejedelemnek szobrot emel. A szobor létesítéséhez szükséges pénz közadakozásból akarták előteremteni s erre gyűjtési engedélyt kértek. Az engedély alapján az egész vármegyében megindult a gyűjtés, ami azonban, sajnos, nem járt valami fényes eredménnyel. Mindössze 2117 korona 39 fillér jött össze. A szobor felállításához még szükséges pénzhez a község 500 koronát ad, a többi 600 koronát a vármegyétől kéri segílyképen. A 600 korona adományozása iránti kérvény tegnap érkezett meg az alispánhoz.

* **Ujabb felebbezések a Páris patak ügyében.** Egyre-másra érkeznek be a felebbezések a Nagyvárad városához a Párispatak rendezési munkálatainak kiadása ellen. A közgyűlés tudvalevőleg mellőzte a Sebestyén Mór losonci vállalkozó legolcsóbb ajánlatát s a 7400 koronával drágább ajánlattevőnek: Rosenberg Izsónak adta ki a munkálatokat. Ez ellen tegnap két felebbezés érkezett be. Az egyiket dr. Stokker József, Siket Traján és Oláry Gyula adták be, a másikat Czeglédy Jeremiás, Uilmann Sándor, Teszler Simon, Szilárdy Ernő, Schwarz Antal, Hankovits Ferenc, Rothbart Bernáth, Niedermann Antal, dr. Lövy Mór, Cser János, Brüder János és Kepes Ignác törvényhatósági agok írták alá.

* **Vásárcsarnokok építése vidéken.** A közegészségügyi és köztisztasági szempontokból oly rendkívül fontos tényező — a vásárcsarnok — építése az utóbbi időben talán éppen az előfordult bajok miatt, a vidéki városokban is intenzíven megindult. Legújabbán Szeged város határozta el, hogy egy millió hertven ezer koronával vásárcsarnokot épít. Miskolcon még nem betejezett dolog, de ott is közeledik a megvalósulás felé. A harmadik város, ahol szintén tervbe van véve az építés Kassa. Még Pécssett és Szolnokon az ügy kezdő stádiumában van. Hát Nagyvárad mikor lát komolyan hozzá a vásárcsarnok létesítéséhez.

* **A Körözs áldozata.** Tegnap délután 2 órakor Nagyvárad állomás forgalmi irodájából telefonon értesítették a rendőrséget, hogy egy pályamunkás fürdés közben a Körözben elmerült és megfult. Rendőrség részéről Bodó László rendőrfelügyelő és dr. Berkovits René tiszti orvos és Bott György detektív azonnal kiszálltak a helyszínre s a jelen voltak bementésük alapján megállapították, hogy a szerencsétlen munkást ifj. Imre János 23 éves, Szatmármegye Vezend. községi illetőségű, ki Lupcs Illés és Turgyán János társaival az Ossi vasúti hid közelében fürdött. Imre Jánost a hullámok elkapták s mire társai kiáltásaira figyelmesekké lettek már sehol sem látták. A szerencsétlen embernek Arany János munkás indult keresésére, ki meg is találta, de már akkor halott volt. A hullát a rendőrség a boncházba szállította s az esetről jelentést tett a kir. ügyészségnek.

* **Düledező papilak.** A görög kath. püspökség tegnap panaszt adott be az alispánhoz a Vertán örökösök ellen. A Vertán örökösök ugyanis kegyurak Szombatságon és mint ilyenek, kötelesek a görög katolikus papilakról gondoskodni. A papilakról azonban nagyon megfélekedtek, mert az épület minden percben összedőléssel fenyeget. A püspökség kéri az alispánt, hogy a papilakot zárassa be s gondoskodjék új lakásról, mert a kegyurak a felkérés dacára sem tettek eleget kötelességüknek.

* **Huszonkét millió kölcsön-ajánlat.** Az »Est« a következőket írja: Nagyváradról jelentik, hogy a párisi Rouvier-bank ajánlatot küldött volna a városnak, melynek értelmében hajlandó a város eddigi adósságainak és az ezután szükséges beruházási kölcsönöknek konvertálására előnyös feltételek mellett. Nagyvárad városának ezideig mintegy tizenöt és egynegyed millió korona adóssága van és a közel jövőben legalább öt millióra lesz még szüksége. A francia pénzcsoport ajánlata ennek megfelelően huszonkét millió kölcsön nyújtásáról szól. Rimler Károly polgármester szakemberekkel felülvizsgáltatta az ajánlatot, akik úgy találták, hogy ennek az elfogadásával a város évenként 99,000 koronát takarítana meg. Miután ezzel a pénzügyintézzel több más vidéki város is tárgyal hasonló tranzakció irányában, valószínű, hogy a polgármesterek összel együtt utaznak ki Párisba a részletek megbeszélésére.

* **Köszönet keresnek Pestessólyomkőn.** Pestessólyomkő község határában, kopár földeken még a fű sem terem. A lakosság koldus, a jószágnak nincs hol legelni, s egy nagy darab föld közepén úgy fekszik ez a kis oláh falu, mint egy sziget. A nyomorgó románokra most rámosolygott a szerencse, mert valaki felfedezte, hogy a terméketlen föld melé barna szőnyeg, sőt köszönet tartalmaz. A felfedezésre nyomban vállalkozott két testvér, a Grubertestvérek, akik a községtől engedélyt kértek a kutatáshoz. Az engedélyt természetesen meg is kapták, most csak a miniszter jóváhagyását várják, hogy felfedjék a kincstakaró sólyomkői határt.

* **Kiszáradt vetés.** A már hetek óta tartó nagy szárazság kiszámíthatatlan károkat okozott a gazdaközönségnek. A búzában bár nem tehetett kárt s csak elősegítette annak betakarítását, a termés másik felét a kapásnővényeket teljesen tönkretette. A vármegyéből érkező jelentések igen szomorúan tárják fel a helyzetet. A béli járásban például a kukorica termés teljesen kiszáradt, úgy, hogy a gazdák már le is vágják. A sárréti járásban szintén nagy károk vannak a kapás növényekben. A belényesi járásban a forróság türelhetetlen. Az aratást befejezték. Az eredmény gyenge.

* **Agyonrugta a ló.** Szelezsán Gyula miklóirtási gazda 14 éves Érszébet nevű lánya tegnap délelőtt a ló mellett állott, mikor az megvadulva, ugrálni kezdett. A leány nem menekült el, sőt közelebb ment, hogy megfogja a kantárszárát. E közben a ló gyomron rugta a lányt, aki eszméletlenül rogyott össze. A lányt beszállították a tenkei körorvoshoz, aki bekötözte a sebet. A leány azonban belső sérüléseket szenvedett s mire hazaszállították, utközben meghalt.

* **A nemzetőrök nem kapnak segélyt.** Zsoldos Alajos nyugalmazott postamester kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy részére nyugdíjat állapítson meg. Zsoldos 1848-ban miut nemzetőr-örmeister teljesített szolgálatot. A kérvény szerint Budavár bevételénél, a komáromi bevonulásánál is részt vett. A szabadság-

harc elnyomatása után külföldre menekült, ahonnan a kiegyezés után tért vissza és postamesterséget vállalt. Eddig nem volt ráutalva a támogatásra, most azonban öreg napjaira már nem képes támogatás nélkül fenntartani magát, miért is segítyt kér. A miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy Zsoldos kérelmét nem teljesítheti, mert nyugdíj kizárólag 1848—49-es tényleges honvédek részére adható.

* **Dr Balthazár Dezső beiktatása.** A tiszántúli református egyházkerület tegnap tudatta Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságával, hogy dr *Balthazár Dezső* superintendens beiktatása augusztus 15-én lesz. Az ünnepély a főiskola disztermében fog megtörténni, melyre a vármegye és a város törvényhatóságát is meghívták.

* **Megbüntették az árpádiakat.** Ugy látszik az árpádi gazdák újabb a politikának szívesebben adóznak, mint a köztisztaságnak, a mi miatt összeütközésbe is jöttek a paragrafusokkal. A nagyszalontai főszolgabíró ugyanis az árpádi gazdák egy részét, mert a kolera elleni védekezés munkálatait nem foganatosították, 10—10 korona pénzbüntetésre ítélte. A megbüntetett gazdák tegnap felebbezést adtak be az alispánnak, hangoztatván, hogy már rendben van a házuk tája, tehát elengedhetik a büntetést.

* **Tüzek a megyében.** A nagy szárazság következtében csaknem naponként érkeznek hírek, melyek nagy tüzekről számolnak be. Különösen sok károkat tesz a tűz a termésekben, melyek amugy sem kielégítők. A tegnapi nap folyamán Okány község határában pusztított a tűz, mely éjjel 12 órakor keletkezett s az összehordott termést csaknem teljesen elpusztította. A kár 40.000 koronán felül van, mely nem térül meg, mert a termés nem volt biztosítva. Bajj község határában Schvarcz Jakab birtokán pusztított a tűz. A tűz itt a munkások buzáját hamvasztotta el, ami miatt az aratók elégedetlenkedtek annál is inkább, mert a buza nem volt biztosítva. A munkásoknak pénzben fizette ki a járandóságot a birtokos, annál is inkább, mert elfelejtette biztosítani a munkások járandóságát.

* **Bünbánó hivatalosza.** Megirtuk annak idején, hogy *Biró Sándor* székelyhídi főszolgabírósi hivatalosza panaszt adott be főnöke ellen, mely miatt az alispán *Birót* elhelyezte Vaszóra. Most kiderült, hogy *Biró* vádaskodása minden alapot nélkülözött, melyet tegnap egy kérvényben vallo be az alispánnak. *Biró* elmondja, hogy ő irástudatlan ember s amikor a főszolgabíró ellen panaszkodott, azt akarata ellen tette, minden alap nélkül. A kérvényben bocsánatot kér és kéri az alispánt, hogy helyezze vissza előbbeni állásába.

* **A Félix-fürdő ünnepe.** Ma, szombaton este lesz a Félix-fürdőben az Anna-bál, amelynek sikere érdekében a fáradhatatlan rendezőség valóban minden lehetőt elkövetett. A nagyarányú fényes előkészületekből és a rendkívüli érdeklődésből következtetve nem nehéz megjósolni, hogy a mai Anna-bál lesz az idei nyár legragyogóbb mulatsága, a melynek emléke sokáig fennmarad. Mig egyrészt a rendezőség a legpompásabb, legkedvezőbb meglepetésekről gondoskodott, másrészt *Komzsik Alajos*, a Félix-fürdő népszerű bérlője a legmesszebbmenő áldozatokat hozta, hogy az ünnep közönsége minden tekintetben jól érezze magát.

* **A gipszgyár támogatását jóváhagyta a miniszter.** *Steiner József* és társai Nagyváradon gipszgyárat szándékoznak felállítani s e célra a váradvelencei vasútállomás megett kapnak a várostól 1 hold területet in-

gyen, 1 holdat pedig 300 korona évi bérért. Ezenkívül Nagyvárad városa megszavazott a gyár részére 10 évi községi adómentességet, valamint a gyár részére érkező szállítmányokra 10 évi közevetvámmentességet. A belügyminiszter értesítette a várost, hogy a közgyűlés határozata jóváhagyta. Most tehát már nincs semmi akadálya a gyár felállításának.

* **Belényes villanyfényben.** Belényesben pár nap múlva befejezést nyernek a villanyvilágítási munkálatok. A nagyszabású műtavasz óta készül. A munkálatok befejezése után a kisebb szerelési munkákat eszközlik, melyekkel szeptemberben készülnek el. Az első villanyvilágítás szeptember első napjaiban lesz.

* **A megkövezett földmives.** Belényesből jelentik tudósítónk: Tegnap reggel a belényesi uton munkába menő emberek egy földmivest találtak az útszélen összeverve, eszméletlen állapotban. Beszállították a belényesi kórházba, ahol miután eszméletre tért, kihallgatta a csendőrség. Argyelán *Tivadarnak* hívják. Azt adja elő az esetről, hogy tegnap kora reggel elindult *Tarkaicáról* Belényesbe. Utközben találkozott *Bordán Tamás* és *Hoducz Illés* földmivesszel, akik miután egy darabig követték, ökölnyi nagyságu kövekkel kezdték dobálni. A súlyos kődarabok összeroncolták az egész arcát és néhány fogát is kiütötték. A csendőrség megkezdte a nyomozást és még tegnap letartóztatta a dobáló földmivesteket.

* **Abdu Hamid gyújtja fel Konstantinápolyt.** Hasskój kerület zsidó lakossága polgárőrséget szervezett, mert a nagy pusztulás óta is mindennaposak a tüzesetek Konstantinápolyban. A múlt éjszaka egy ilyen zsidó polgárőrség tetten ért egy törököt, a mint egy házat felgyújtott. Az őrfjárt emberei megfogták, de a gyújtogató futásnak ered. Menekülés közben leesett fejről a feze, haja kibomlott s így derült ki, hogy a gyújtogató asszony. Nagy hajsza után sikerült kézrekeríteni. Körülbül negyven-negyvenöt éves lehet. A polgárőrök vallatni kezdték és a mohamedán nő minden tagjában remegve, de durcásan és fenyegetően mondta:

En az igazhívők titkos szövetségének tagja vagyok, amely nekünk asszonyoknak is azt hirdeti, hogy *Abdul Hamid* szultán alatt a szegény nép sorsa jobb volt, most éheznek mindenki s ennek meg kell változnia. Nekem megparancsolták, hogy ezt a házat gyujtsam fel. Nem tudom miért, de felgyújtottam.

* **A kecskeméti segélyakció.** Kecskemét város tanácsa rendkívüli ülést tartott, amelyen megállapították a segélykiosztás módjait. A múlt héten megalakult segélybizottság tagjaiak számát hattal fölemeltek. Kimondták, hogy segítséget, — tekintve a rendelkezésre álló összeg csekély voltát — készpénzben nem adnak, hanem a város építőirodájával fölépítetik a szegényebb emberek házeit. A segély még így is részleges lehet, mert valamennyire nincs pénz. Ma reggel nagy feltűnést keltett, hogy az öreg templom harangja megkondult. Ennek az volt az oka, hogy szakértők vizsgálták a templom tornyát s próbaképpen meghuzatták a harangot is. A rendőrségre nagy szükség van most s egyelőre több közigazgatási tisztviselőt beosztottak rendőrségi szolgálatra. A városban egyébként roppant nagy a forróság: a hőmérő 32—34 fokot mutat.

* **Víz helyett mérég.** *Horváth Gergely* pénzügyigazgató-ági szolgálta 2 éves *Gergely* nevű fia, lakásuk udvarán játék közben megszomjazott s bement játszótársai lakására s ott víz helyett egy maróluaggal telt pohárból ivott. A szomszédok észre véve az esetet, ré-

műlten vitték be anyjához a sz rencsétlen gyermek, akit szülei a biharmegyei közokórházba vittek. *Schlögl Adolf* rendőrségi díjnok próbálta kihallgatni a sérültet, de eredménytelenül. A rendőrség értesítette az esetről a kir. ügyészséget, egyben pedig a bünygyi nyomozást folyamatba tette.

* **Szerencsétlenül járt fiu.** *Dull Károly* 11 éves hegykő pályii napszámos fiu tegnap délután apja lovait vezette haza s a mint egy hidhoz ért, az egyik ló megbokrosodott s a magával rántott fiut a hid karfájához vágta. *Dull Károly* fején szenvedett nagyobb zúzódást. Sérültet a biharmegyei közokórházba szállították. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Leesett a padlásról.** Sarkad községből jelentik tudósítónk, hogy ott *Sorri József* 51 éves asszony leesett a házuk padlásáról és oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy azonnal meghalt. A szerencsétlenül járt asszony a padlás rozoga lépcsőjén igyekezett felfelé, s mikor már majdnem egészen fenn volt, hirtelen elvesztette az egyensúlyt, megcsuszott és lezuhant a köves udvarra. A vizsgálatot megindították, hogy terhel-e valakit felelőség a szerencsétlenségért.

x **Fontos, Vadászok figyelmébe!** Minden vadász tudja, hogy jól löni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közlő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük *Ladányi J.* puskaműves mesterhez, *Rákóczi-ut Moskovits* palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegyverekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhetjük be. Telefon szám 269. M. kir. lópor áruda.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletát

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x **Csillár és fámáru gyártási telep:**
Nagyvárad Iroda s raktár
Szt. János-u. 1. Bemer-tér 3.
Telefon 556. Készítik a legizlésebb kivitelben
modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy
petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizá-
lása; villamos motor, világítási és esengő
berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN
ADOLF. 33

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* ki-
árusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut
10 sz.

Vas és rézbutor

GYÁRTI RAKTÁRI

Székényágy 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Tatárjárás. (Kassay Károly és Bihari Böske bucsuja.)

Vasárnap d. u.: Elvált asszony; este: Bukow, a székelyek hőhéra.

Hétfő: Luxemburg grófja (Asszonyi és Tisza Karola bucsuja.)

Kedd: Mádi zsidó (A karszemélyzet jutalomjátéka.)

Kassay és Bihari bucsuja. A színtársulat két közkedvelt tagja bucsuzik el ma este a nagyváradai közönségtől. Kassay Károly, ez a sokoldalú művészember, aki annyi szép sikert aratott a nagyváradai színpadon és Bihari Böske, a fiatal temperamentumos szubrett lépnek fel ma este utoljára. A „Tatárjárás” körül ez alkalommal színter, a bucsuzók a két főszerepet játszó.

Vasárnapi előadások. Holnap, vasárnap két előadás lesz a nyári színpadon. Délután az „Arany virág”-ot adják elő fél helyárral mellett, este pedig „Bukow, a székelyek hőhéra” című híres népdrama kerül előadásra hosszú pihentetés után, új betanulás mellett. Jegyek már ma válthatók a közház nappali pénztáránál.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészkivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitűnő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Öz. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonaüzletén tegnap nagyon szilárd volt az irányzat, különösen a tengeri emelkedett nagyon lényegesen. Készáru 20 fillérrel magasabb, forgalom 25 ezer mázsa.

Határidők zarálatka:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11.31
Októberi buza	— — —	11.06
Októberi rozs	— — —	9.07
Októberi zab	— — —	8.11
Májusi tengeri (1912)	— — —	7.48
Juliusi tengeri	— — —	7.62
Augusztusi tengeri	— — —	7.75
Augusztusi repce	— — —	14.70

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	832.25
Osztrák hitelrészvény	— —	656.50
Jelzálogbank	— —	490.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	568.75
Salgótarjáni község	— —	673.—
Osztrák államvasut részvény	— —	749.—
Közuti vasut	— —	777.—
Rimamurányi vasmű	— —	693.25
Városi vasut	— —	389.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetmény.

A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1911. évre szóló hadmentességi díj kivétési lajstromok az 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napi közzemlére folyó hó 29-től VIII—7-ig bezárólag a városi adóhivatal 30-ik számú szobájában azon figyelemmel tétetnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad, 1911. évi július hó 27-én.

Városi adóhivatal.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5^o0-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

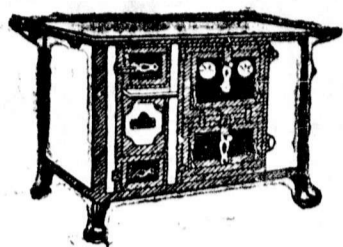
Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tüzifa eladás.

A várad-szentmártoni erdőgondnokság eladja Harangmezőn az országut és vasút mellett levő következő mennyiségű tűzifa készletét:

1009 méter hasáb

452 „ dorong

nyilvános árverésen f. hó 30-án, d. e. 10 órakor a várad-szentmártoni erdőgondnokság hivatalos helyiségében. Szükséges az árverés előtt a pályázóknak 10 százalék bantpénzt letenni, az árverés után pedig a vett árnak 50 százalékát azonnal lefizetni.

Dénes Imre,
erdőgondnok.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön-külön épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakítását, javítását, izzólámpák kicserélését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat

Fugyivásárhelyi gazdaságunkban gömbölyű és galy tűzifa igen jutányos áron eladó.

Értekezhetni a

Biharmegyei Gazdák áru- és Hitelezési Intézete részvénytársaság :-:

507

irodájában

Nagypiacz-tér, Andrányi-ház.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

193

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

:-: utólérhetetlen. :-:

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szárvíz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utáztatu borotva készület	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuszkefe	20 >
3 > Thymol >	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatín	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin togpáséta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	35 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera viollette brillantin	30 >	3 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zomanc	80 >
1 > tolyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkefő	15, 20 35 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	1250	1450	17—

Vajkőpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zsmáncos és Alumínium edényekből

Telefon 390. **TANSOLY és RISZTÓ** különleges ségek vaskereskedésében.

ANNA-bál a Félix-fürdőben!

Örömmel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a szokásos

ANNA-bált

folyó hó 29-én szombaton fogjuk megtartani, melyre a vigadni vágyókat ezton tisztelettel meghívjuk.

A bál alkalmával Tombola és Tüzijátékot rendezünk.

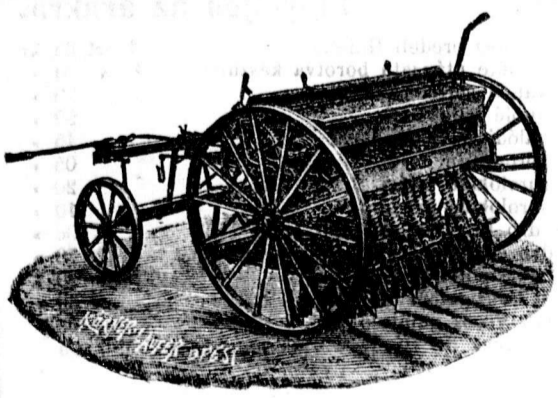
A tüzijáték rendezéséhez Budapestről pirotechnikus jön. A bál kezdete este 9 órakor.

A rendezőség.

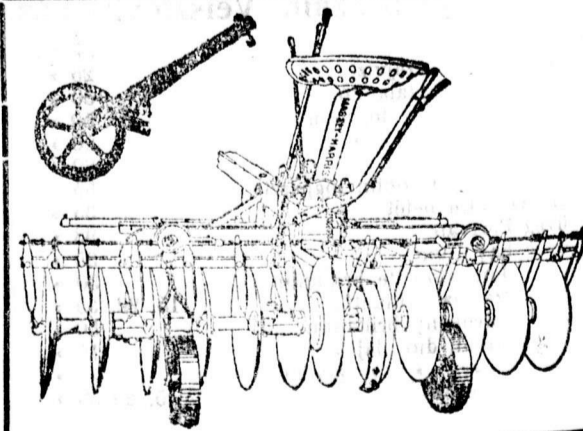
335

Benzinmotorok, gőzgépek, gőzeséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszórával kombinált vetőgépek,

Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagypiac-tér 1.

400

Telefon 858.